

Su Kesintilerinin Sorumlusu,

Su Yönetimini Bilmeyen Siyasal İktidarlar ve Sorumluz Yerel Yöneticilerdir

Örnek bir kent olması gereken başkent Ankara, bugünlerde yaşamsal bir sorunla karşı karşıya kalmış ve kent sakinleri yerel yöneticilerin yarattığı su kriziyle baş başa bırakılmıştır.

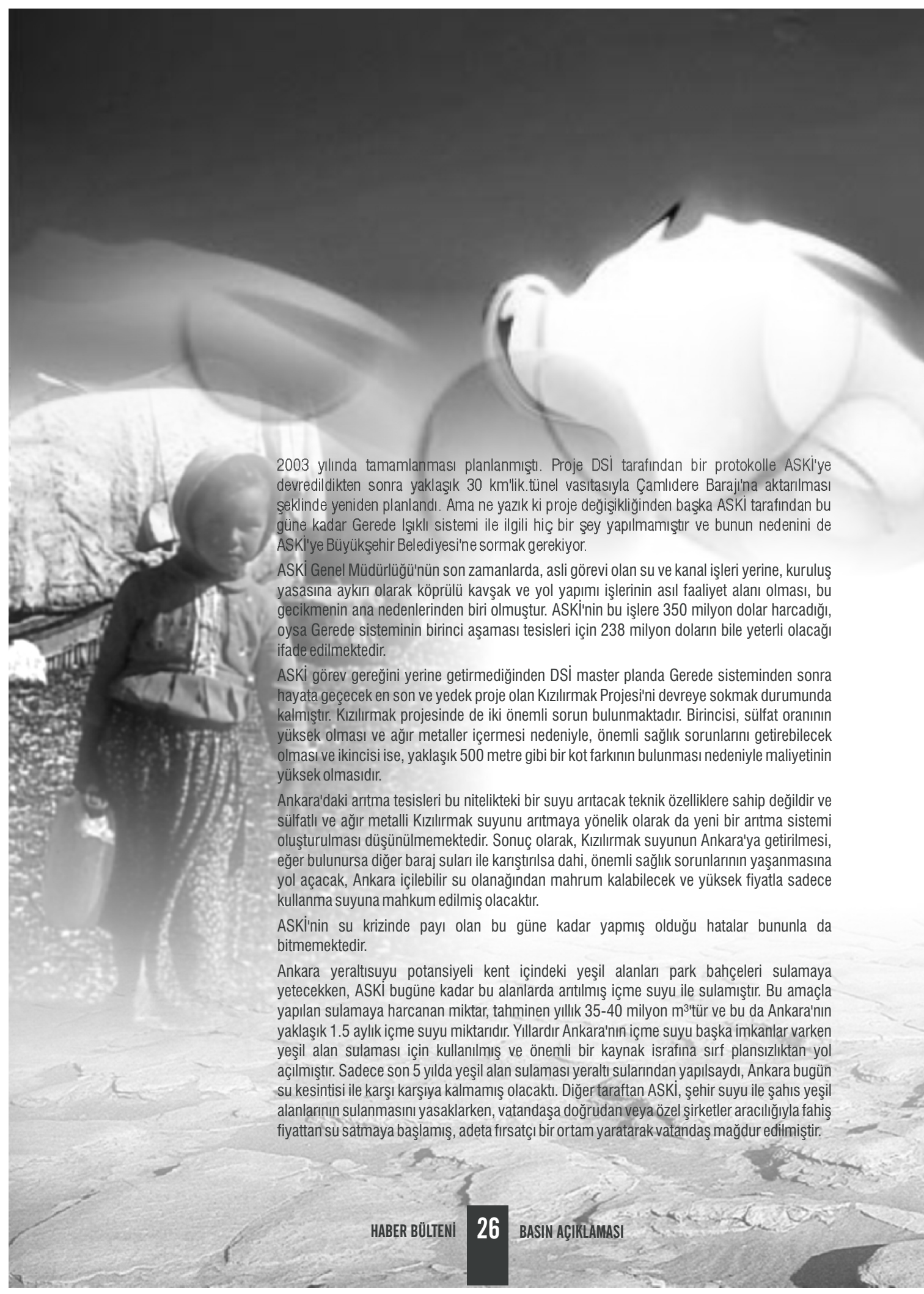
Her şeyden önce bugün yaşanan sorunun kaynağı asıl olarak kuraklık değil, özellikle akıllı, planlı, bilimsel, mühendislik bir kenara iten, uzman kuruluşların ve meslek odalarının görüşlerini dikkate almayan, popülist, günlük çözüm üretebilen, faydacı bir yönetim tarzını benimseyen siyasi iktidarlar ve yerel yönetimler ve yöneticilerdir.

Ankara'nın bugün uzun süreli su kesintilerine başlamış olmasının sorumlusu doğrudan küresel ısınma değil, Ankara Büyük Şehir Belediyesi ve dolayısıyla ASKİ'dir.

Ankara'ya içme ve kullanma suyu sağlayan Çubuk-2, Kurtboğazi, Çamlıdere, Eğrekkaya, Akyar ve Bayındır barajlarının aktif rezervuarları (toplam kapasiteleri) 1 milyar 509 milyon 319 bin m³ olup, halen 66 milyon 700 bin m³ toplam kullanılabilir su miktarı kalmış durumdadır. Barajlara halen 300-400 bin m³ su girişi olmakta, bu miktar da ancak buharlaşmaya karşılık gelecek bir katkı sağlamamaktadır. Ankara'nın günlük su kullanımının 800- 900 bin m³ olduğu düşünüldüğünde ve bütün barajlar tamamen dolduğunda Ankara'ya 5 yıl yetebilecek kapasitede oldukları görülmektedir.

Bu barajlara yılda ortalama gelen su miktarının özellikle son 2-3 yıldır yağışların yetersizliğinden dolayı yıllık ihtiyacın altında olduğu ve mevcut rezervlerden tüketildiği de bir gerçektir. Ancak bir gerçek daha var ki, daha 1968'lerden başlayan, 1995'lerde de tekrarlanan DSİ Ankara İçme Suyu Master Planlarında Ankara'nın 2050 yılına kadar olan su ihtiyacının nasıl karşılanacağı planlanmış ve 2027 yılına kadar da Gerede- Işıkli projesinin hayata geçirilmesi ile soruna çözüm bulunacağı öngörülmüş, Kızılırmak ise 2027 yılından sonra alternatifleriyle birlikte yedekte tutulmuştur. Ancak bütün bu veriler bilinmesine karşın son 15 yılda yeni yerleşim alanlarının ortaya çıkması (örneğin Batıkent, Çayyolu, Eryaman, Elvankent, Fatih vb. semtler.) dikkate alınmamış, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve ASKİ popülist politikalarla köprülü kavşaklarla ya da kent rantı üretmekten başka bir şey yapmamıştır. Dolayısıyla bugün Ankara'nın yaşadığı sorunun baş mimarları Melih Gökçek ve ASKİ'dir.

Gerede-Işıkli Projesi başlangıçta, Gerede'den yani Batı Karadeniz havzasına dökülen Gerede suyunun pompajla Çamlıdere Barajı'na basılmasını içeriyordu ve projenin birinci aşamasının

2003 yılında tamamlanması planlanmıştı. Proje DSİ tarafından bir protokolle ASKİ'ye devredildikten sonra yaklaşık 30 km'lik tünel vasıtasıyla Çamlıdere Barajı'na aktarılması şeklinde yeniden planlandı. Ama ne yazık ki proje değişikliğinden başka ASKİ tarafından bu güne kadar Gerede Işıklı sistemi ile ilgili hiç bir şey yapılmamıştır ve bunun nedenini de ASKİ'ye Büyükşehir Belediyesi'ne sormak gerekiyor.

ASKİ Genel Müdürlüğü'nün son zamanlarda, asli görevi olan su ve kanal işleri yerine, kuruluş yasasına aykırı olarak köprülü kavşak ve yol yapımı işlerinin asıl faaliyet alanı olması, bu gecikmenin ana nedenlerinden biri olmuştur. ASKİ'nin bu işlere 350 milyon dolar harcadığı, oysa Gerede sisteminin birinci aşaması tesisleri için 238 milyon doların bile yeterli olacağı ifade edilmektedir.

ASKİ görev gereğini yerine getirmediğinden DSİ master planda Gerede sisteminden sonra hayata geçecek en son ve yedek proje olan Kızılırmak Projesi'ni devreye sokmak durumunda kalmıştır. Kızılırmak projesinde de iki önemli sorun bulunmaktadır. Birincisi, sülfat oranının yüksek olması ve ağır metaller içermesi nedeniyle, önemli sağlık sorunlarını getirebilecek olması ve ikincisi ise, yaklaşık 500 metre gibi bir kot farkının bulunması nedeniyle maliyetinin yüksek olmasıdır.

Ankara'daki arıtma tesisleri bu nitelikteki bir suyu arıtacak teknik özelliklere sahip değildir ve sülfatlı ve ağır metalli Kızılırmak suyunu arıtmaya yönelik olarak da yeni bir arıtma sistemi oluşturulması düşünülmemektedir. Sonuç olarak, Kızılırmak suyunun Ankara'ya getirilmesi, eğer bulunursa diğer baraj suları ile karıştırılsa dahi, önemli sağlık sorunlarının yaşanmasına yol açacak, Ankara içilebilir su olanağından mahrum kalabilecek ve yüksek fiyatla sadece kullanma suyuna mahkum edilmiş olacaktır.

ASKİ'nin su krizinde payı olan bu güne kadar yapmış olduğu hatalar bununla da bitmemektedir.

Ankara yeraltısuyu potansiyeli kent içindeki yeşil alanları park bahçeleri sulamaya yetecekken, ASKİ bugüne kadar bu alanlarda arıtılmış içme suyu ile sulamıştır. Bu amaçla yapılan sulamaya harcanan miktar, tahminen yıllık 35-40 milyon m³tür ve bu da Ankara'nın yaklaşık 1.5 aylık içme suyu miktarıdır. Yıllardır Ankara'nın içme suyu başka imkanlar varken yeşil alan sulaması için kullanılmış ve önemli bir kaynak israfına sırf plansızlıktan yol açılmıştır. Sadece son 5 yılda yeşil alan sulaması yeraltı sularından yapılsaydı, Ankara bugün su kesintisi ile karşı karşıya kalmamış olacaktı. Diğer taraftan ASKİ, şehir suyu ile şahıs yeşil alanlarının sulanmasını yasaklarken, vatandaşa doğrudan veya özel şirketler aracılığıyla fahiş fiyattan su satmaya başlamış, adeta fırsatçı bir ortam yaratarak vatandaş mağdur edilmiştir.

ASKİ, Ankara'nın yeraltısu potansiyelini geliştirmeye, korumaya yönelik çalışmalarını yeterince yapmamıştır. Ankara ve yakın çevresinde içme suyuna büyük oranda katkı sağlayacak kalite ve miktarda yeraltı suyu bulunmamaktadır. Ancak, var olan kaynakları da en verimli ve optimum olarak değerlendirmek gerekirken, kriz anında devreye sokulabilecek yeni kuyu açılması ve mevcut kuyuların korunmasına yeterince özen gösterilmemiştir. Kazan ilçesi civarında açılan mevcut su kuyuları yeniden elden geçirilerek ilave kuyular açılmalıdır. Bu alanda faaliyet gösteren kum ocakları yer altı su akiferini yok etmek üzeredir. Yillardır bu olumsuzluğa göz yumulmaktadır, derhal önlem alınması gerekmektedir.

Ankara yeraltı suyunun bir bölümü kenti boydan boya kateden doğu batı yönlü Ankara çayı alüvyonundan sağlanmaktadır. Ankara çayı ise bilindiği gibi, arsenik, cıva, kurşun, kadmiyum gibi insan sağlığını tehdit eden zehirli ağır metaller ve organik kirlenmeye maruz bırakılmış ve kanalizasyon sistemine dönüşmüştür. Kanalizasyon sistemini Ankara çayından tamamen tecrit etmek ve bir an önce temizlenmesi, rehabilitasyonunu için uzun vadeli çalışmalar başlamak gerekmektedir. Bu, öncelikle halk sağlığı açısından önemlidir ve yeraltı suyunun korunması yönünden de gereklidir.

Mücadir alan sınırlarının yasa ile genişletilmesi ile birçok ilçe, belde ve köy, büyükşehir belediye sınırları içine dahil olmuştur. Bu yerleşimlerin su ihtiyaçlarının mümkün olduğunca bulunduğu bölgedeki yeraltı suyu ve yüzey suyu kaynaklarından karşılanması öncelik olması gerekirken, ASKİ tarafından şehir şebekesinin bu bölgelere genişletilmesi tercih edilerek mevcut potansiyelinde yetmemesine yol açılmıştır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi, su tasarrufu ve bilinçli su tüketimi konusunda da sınıfta kalmıştır. Eğitim verilmesi gerekirken; konu, halı yıkama, araba yıkama, çim sulama gibi basit yasaklayıcı bir konuya indirgenmiştir.

Suların da bir gün çeşitli nedenler ile tükenebileceği gerçeğinden hareketle insanlarda "su tasarrufu" bilinci oluşturulmalıdır. Bu kültürü oluşturma ve geliştirme adına içme, kullanma, sulama, endüstri vb. her alanda, toplumsal su eğitimine önem verilmelidir.

Bu tablo karşısında Başkent Ankara'nın karşılaşılabileceği kuraklığın bir afete dönüşmemesi için; aklı, planı, bilimi, mühendisliği temel alıp, uzman kuruluşların ve meslek odalarının görüşlerini dikkate alan politikalar geliştirilmeli; jeolojik-hidrojeolojik araştırmalara göre geliştirilmiş projeler planlama ile hayata geçirilmeli ve popülist, günü kurtaran, faydacı bir yönetim tarzı terk edilmelidir.

UNUTMAYALIM Kİ SULARIMIZ SORUNLU VE SONLUDUR.

Saygılarımızla.